

Josep Gaspar i Serra

Amb Segarra i Torrents va formar el millor equip dels inicis del fotoperiodisme català

— Josep Cruañas i Tor —

Josep Gaspar va néixer a Manresa el 29 de juliol de 1893. Gaspar destacà no tan sols com a fotoperiodista, sinó també com a home de cinema, i en concret l'hem de destacar com un dels primers càmeres de reportatge, com Tramullas i Ricard Baños, que el precediren.

De molt jove es va introduir al món del cinema com a *cameraman* i ja el 1909 va fer un reportatge dels fets de la Setmana Tràgica que amb el títol de *Los sucesos de Barcelona* es va exhibir arreu del món. El primer reportatge que se li coneix va ser el de la Festa de la Sardana al Parc Güell de Barcelona, el 1907.

A París i Nova York

Va ser aquells anys que va entrar en contacte amb la casa francesa Goumon, de la qual va ser reporter, i va assistir a fets com la revolució de Portugal de 1910. Va fer multitud de reportatges de tota mena, de fets periodístics i de caràcter documental, com ara d'indústries locals cotoneres o de la pesca a les nostres costes. En una ocasió, amb un avió anomenat "Hamilton"

pilotat per l'aviador Canudas, va fer un reportatge dels salts d'aigua del Pirineu. Per a la casa Goumon va treballar a París i es traslladà a Nova York, d'on tornà cap a la meitat dels anys vint.

Els tres Reis Mags

En aquells anys va ser quan es va introduir al món del fotoperiodisme. Aprofitant la gran empena que representà l'Exposició de 1929 per a la fotografia en la premsa, formà societat amb Josep M. Sagarra i Pere Lluís Torrents, societat que es mantingué fins a l'any 30. Aquest tàndem va ser el millor que hi ha hagut al fotoperiodisme català d'avantguerra. Ells tres arribaven a tot arreu. Els companys els anomenaven "els tres reis mags". Gaspar treballà activament tant en el reportatge de fets i actes polítics i socials com en els toros. Destacà sobretot com a fotògraf d'esports i publicava les fotografies en revistes especialitzades i en d'altres. Ens ha deixat magnífiques imatges de futbol i de motociclisme.

Tenim una mostra de la seva fotografia en la revista *Imatges*, 1930. De la gran activitat d'aquest trio n'és una mostra la llista de la targeta, que esmentava de Barcelona *La Vanguardia*, *La Hormiga de Oro*, *Hoja Oficial*, *Mercurio*, *La Rambla*, *Imatges*, *Mirador*; de Madrid, *Nuevo Mundo*, *Blanco y Negro*, *Esfera*, *Mundo Gráfico*, *Cosmópolis*, *Crónica*, *ABC*, *Heraldo de Madrid*, *Informaciones*, *El Liberal*, *La Nación* i *La Raza*; de València, *La Semana Gráfica*, i de Bilbao, *Excelsior*.

Fotografia aèria

Com a fotògraf és un dels pioners de la fotografia aèria. Essent gran amic de Josep Canudas, pioner de l'aeronàutica de Catalunya, va començar a fer reportatges de fotografia aèria i esdevingué el fotògraf oficial de l'Aeròdrom Canudas, que recollia les imatges dels actes i activitats de l'Aeroclub de Catalunya en els anys vint, fins a la República. Un dels negocis que van fer aprofitant els vols va ser fer fotografies de

Quan s'estava preparant l'exposició i el catàleg de la Història del fotoperiodisme a Catalunya hi va haver un fotògraf anomenat Josep Gaspar del qual no vàrem trobar quasi cap referència, tot i que en teníem alguna, i en concret que havia treballat com a soci de dos grans professionals, Segarra i Torrents. Per aquest motiu la nota biogràfica incompleta va haver de constar en l'apartat darrer. És evident que en tota recerca hi juga una bona dosi d'atzar, però en aquest cas el retrobament de Gaspar ha estat una autèntica carambola de casualitats que han fet possible recuperar la memòria i part de l'obra d'aquest fotògraf. Publio López, un amic madrileny que també es dedica a rastrejar la història dels fotògrafs, en una conversa em va dir que un madrileny que vivia a Buenos Aires havia tingut notícia de Josep Gaspar. Em va mostrar unes còpies de paper i tot de reproduccions en diapositiva dels negatius que conservava a l'Argentina. Aquesta va ser la manera com vaig trobar el fil que em va permetre recuperar el cabdell i arribar a retrobar l'obra d'aquest fotoperiodista català que roman a la llunyania Buenos Aires.

He d'agrair l'ajut inestimable que per a la redacció d'aquestes notes m'ha donat el senyor Galan, gràcies al qual s'ha conservat l'arxiu de Josep Gaspar que ara podem retrobar.

— Va treballar a París i Nova York fins a la meitat dels anys vint —

Retrats de famosos

.....
 Josep Gaspar va retratar

 personalitats cèlebres en el

 camp de la cultura. A la

 plana del costat, Santiago

 Rusiñol. En aquesta plana,

 Margarida Xirgu.

— Destaca sobretot com a
 fotògraf d'activitats
 esportives —

L'estètica de l'esport

Fotografia d'una banyista al
port de Barcelona.

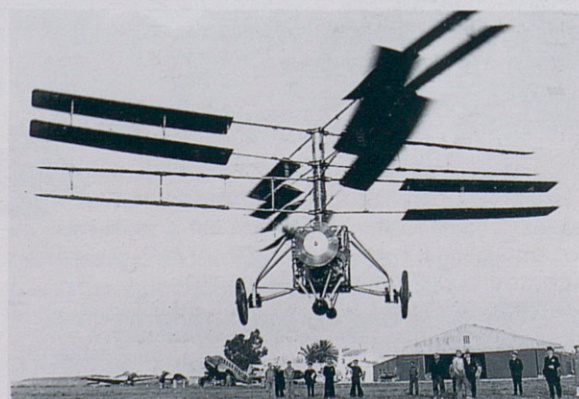
fàbriques que després oferien als propietaris, els quals en la majoria dels casos les compraven. Gaspar va ser el segon fotògraf aeri després de Co de Triola, que en va ser el pioner.

Cinema

Cap a l'any 33 va anar deixant el fotoperiodisme i es va dedicar plenament al cinema, on, com a director de fotografia, va fer multitud de

pel·lícules. Es va dedicar també als reportatges, entre els quals va fer una sèrie titulada "Gent i paisatge de Catalunya" que va recollir imatges de personatges com ara Rusiñol i Amadeu Vives, i de llocs com la Costa Brava.

Els anys de guerra va treballar en pel·lícules de la productora de la CNT que dominava el món de l'espectacle, com ara *Bohemios*, *No quiero no quiero* i *Liberación*, d'Amichatis. En acabar la guerra seguí dins del cinema fins els

El món del motor

A l'esquerra, cursa de motos
amb sidecar a l'Arrabassada,
el 1927. A la dreta, un

helicòpter Pesara a
l'aeròdrom Canudas del Prat,
el 27 de desembre de 1930.

anys quaranta, en què se n'anà a l'Uruguai, on vivia el seu company fotògraf Torrents. Allí va fer la pel·lícula *A puño limpio*, que va musicar el compositor de la milonga "La puñalada", Pintín Castellanos. No va anar gaire bé, i cap al 1958 se'n va anar a Buenos Aires, on es dedicà a la fotografia d'estudi i de reportatges i retrats. Un cert temps va fer la "Fotografia múltiple", en què el personatge, amb un joc de miralls, sortia retratat de cara i dels perfils. La realitat és que la seva estada a Amèrica no va ser gaire bona, perquè no aconseguí treballar en el cinema. Va retornar a Catalunya el 1966. Pocs anys després, el 15 de gener de 1970, va morir a Barcelona.

En marxar cap a Amèrica es va emportar part de l'arxiu fotogràfic, el qual no va portar en retornar i el va deixar a casa del seu amic Luis Galan, que havia estat el seu ajudant en el cinema a Barcelona durant la guerra. Dels negatius que es conservaven, una part han anat a parar a l'arxiu de Madrid i un centenar que es refereixen al nostre país, a l'Institut Cartogràfic de Catalunya. La resta del que es conserva de l'arxiu aviat la podrem tornar a tenir a

Catalunya, si prosperen les gestions que s'estan fent.

En el temps que va treballar en la fotografia feia servir una Contessa Nettel amb negatius de vidre de 9 x 12.

Artistes a la feina

A dalt, l'escultor Josep

Ullmann al seu taller. A sota,

Apel·les Mestres entrevistat

davant de casa seva, al

passatge Permanyer de

Barcelona.